

چهل ریشه بی توجهی به ظلمهای اجتماعی / انواع ظلم از دید حضرت علی (ع)

یک قرآن پژوه با اشاره به عواقب دنیوی و اخروی کوتاهی از حق الناس گفت: ریشه بسیاری از ظلمهای اجتماعی چهل و غفلت است.

یک قرآن پژوه با اشاره به عواقب دنیوی و اخروی کوتاهی از حق الناس گفت: ریشه بسیاری از ظلمهای اجتماعی چهل و غفلت است.

حجت الاسلام دکتر مهدی رستم نژاد، عضو هیئت علمی جامعة المصطفی (ص) العالمية در مورد تعریف ظلم از دیدگاه اسلام به خبرنگار مهر گفت: تعریف ظلم بر گرفته از روایات معصومین عبارت است از «وضع الشيء في غير موضعه»؛ یعنی گذاشتن چیزی در غیر جای خودش؛ که این واژه در مقابل کلمه «عدل»؛ به معنی چیزی را در جای خود قرار دادن، است.

وی با بیان اینکه در خود قرآن هم واژه ظلم به همین معنی گرفته شده است؛ به داستان حضرت موسی (ع) و کشته شدن قبطی اشاره کرد و افزود: قرآن بعد از بیان این داستان، از قول حضرت موسی (ع) می فرماید "... رب ظلمت نفسي" که حضرت امام رضا (ع) در تفسیر این آیه می فرماید یعنی اینکه «وضع نفسي في غير موضعها».

این قرآن پژوه تصریح کرد: بر اساس آیات و روایات ظلم به سه قسم کلی تقسیم می شود که هر کدام از این قسمتها خود به شاخه های دیگری تقسیم می شود. از امیرالمؤمنین (ع) در نهج البلاغه حکمت 176 چنین روایت شده است که «الآگاه باشید که ظلم سه گونه است: ظلمی که بخشیده نمی شود، و ظلمی که توسط خداوند مورد بازخواست واقع می شود و ظلمی که بخشوده می شود. اما ظلمی که هرگز بخشیده نمی شود، شرک به خداوند است چنانکه می فرماید (خداوند) هرگز شرک را نمی بخشد) و ظلمی که بخشیده می شود، ظلمی است که انسان با ارتکاب برخی از گناهان کوچک به خود می کند و اما ظلمی که مورد بازخواست خداوند قرار می گیرد، ظلمی است که مردم نسبت به هم می کنند».

وی تصریح کرد: در بخش حق الله مثل عدم انجام نماز و روزه و غیره، در واقع انسان ظلم به خود کرده است و خود را از رسیدن به آن کمال و رحمت الهی و صفای باطن محروم کرده، اما آن ظلمی که خداوند بدون رفع آن از بنده نمی گذرد، حق الناس است.

حجت الاسلام رستم نژاد افزود: معنای ظلم به خود یعنی اینکه خود را محروم کردن؛ ما وقتی به دنیا می آییم یک سهمی داریم که در روایت هست "لا تلمن لانفسكم الا الجنة" یعنی برای وجود و تک تک نفسهایتان بهشت است و خداوند شما را برای این آفریده است. خداوند راههای رسیدن به آن رحمت الهی و کمال مطلوب را بیان فرموده و یک بخشی را نیز به جان انسان الهام کرده "فالهمها فجورها وتقواها" به هر انسانی آن زشتی ها و خوبی هایش را الهام کرد. یک بخشی از هدایت را پیامبران می گویند، اما یک بخشی را خداوند در درون و فطرت و عقل انسان قرار داده شده و ما سرمایه هایی داریم که با جان مان در آمیخته است.

وی تأکید کرد: اگر انسان از این مسیرها استفاده نکند و به آن قله های کمال که حق انسان است و خداوند آن را برای انسان، و انسان را برای آن آفریده، خود را از آن محروم کند در واقع ظلم کرده است. یکی از شکایتهایی که فردای قیامت از خودمان داریم همین مطلب است یعنی مثلا دست و پای ما می گوید این فرد مرا جهنمی کرد.

عضو هیئت علمی جامعة المصطفی با اشاره به عواقب دنیوی و اخروی کوتاهی از حق الناس گفت: مجموعه ای از علتها موجب بی تفاوتی ما نسبت به ظلمهای پنهان در اجتماع شده است؛ یکی از مهمترین آن چهل است، چهل علت بسیاری از مشکلات رفتاری و اخلاقی و تربیتی است.

وی با اشاره به برخی از روایات اسلامی در مورد حق همسایه، عدم رعایت آن را از مصادیق ظلم برشمرد و گفت: از نگاه دین بسیاری از مسائل در شمار حقوق است؛ حتی روایات زیادی در مورد رعایت حق حیوانات داریم که این نشان دهنده حساسیت کار است که ما نسبت به بسیاری از آنها جاهل هستیم، اما قطعاً نسبت به آن باید پاسخگو باشیم. انسان نسبت به همه چیز مسئول است که با توجه به روایات متوجه می شویم که کم و زیاد، کوچک و بزرگ و یا انسان و حیوان و... فرقی نمی کند و ما باید در این زمینه دقت کنیم.

حجت الاسلام رستم نژاد در پایان «غفلت؛ را یکی دیگر از علت عدم حساسیت نسبت به ظلمهای اجتماعی دانست و گفت: بی تفاوتی نسبت به ظلمهای پنهان تبعات متعددی دارد؛ دین اسلام صرفاً عبادی و دین شخصی نیست و به حوزه های اجتماعی به شدت تأکید شده است. امام صادق(ع) کلیت حقوق دیگران را اینگونه بیان می فرماید که " آسانترین حق این است که آنچه برای خود می پسندی برای دیگری هم بپسند" اگر این بیان در زندگی و در روابط اجتماعی ملاک باشد، بسیاری از مسائل و ناهنجاری ها و ظلمها از بین می رود.